

Hipercholesterolemia rodzinna - co warto wiedzieć

Dlaczego to takie ważne?

Marcin Gruchała

Czynniki ryzyka zawału serca

15 152 osób z pierwszym MI vs 14 820 osób kontroli

Czynnik ryzyka	% ryzyka (PAR)
hipercholesterolemia	54
palenie	36
otyłość brzuszna	34
cz. psychospołeczne	29
nadciśnienie	23
brak ćwiczeń fizycznych	25
brak spożycia alkoholu	14
dieta bez jarzyn i owoców	13
cukrzyca	12
RAZEM	90

PAR - Population Attributable Risk

Hipercholesterolemia

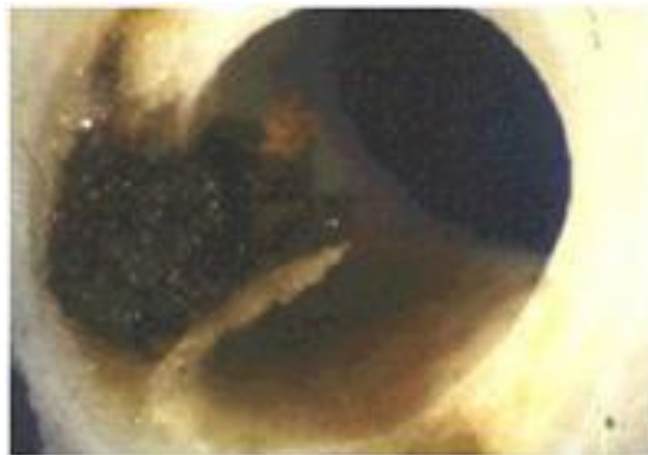
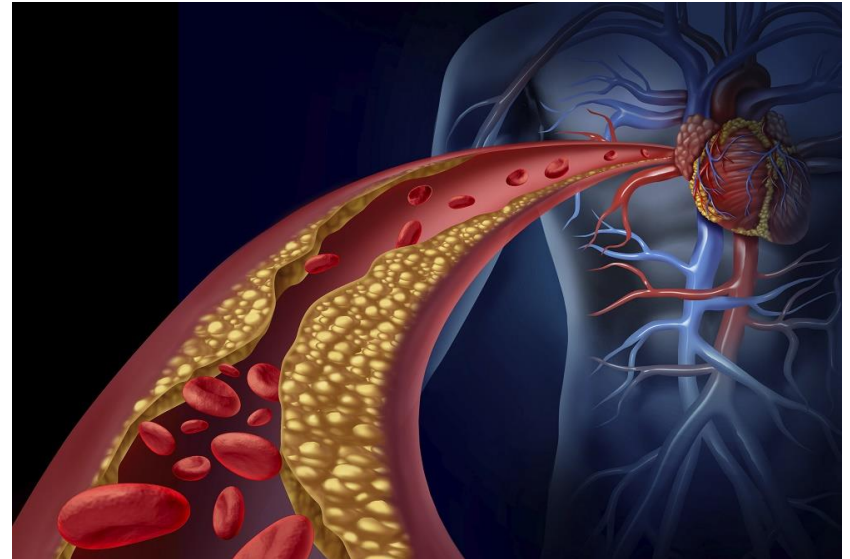
Miażdżyca tętnic

Zawał serca

Udar mózgu

Tętniak aorty

Chromanie przestankowe

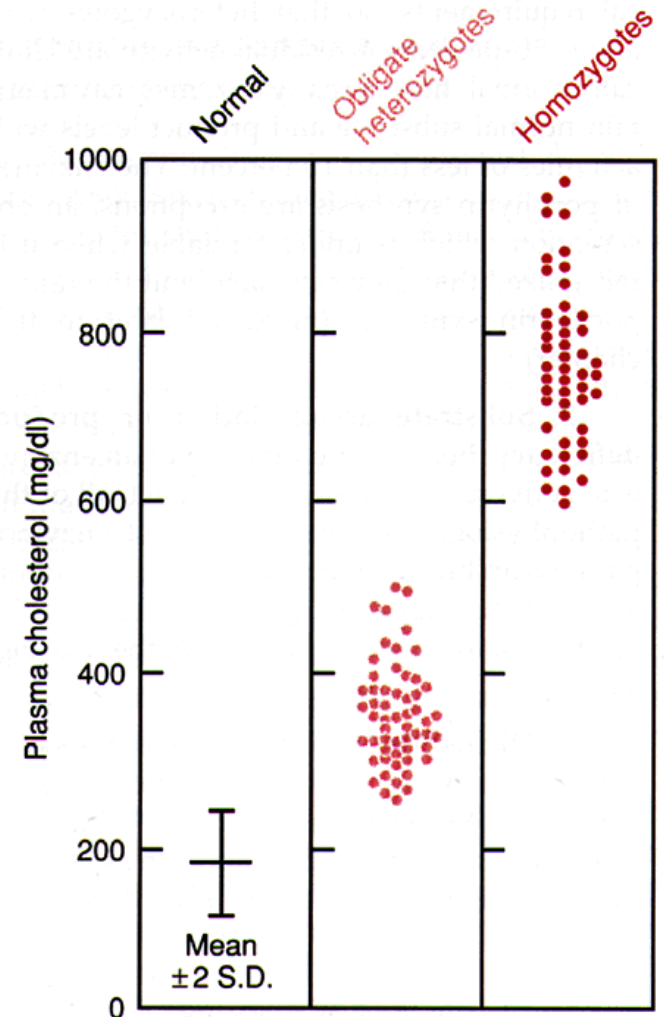
Hipercholesterolemia

Wieloczynnikowa powszechna 1 na 50

Genetyczna (rodzinna)

Rodzinna heterozygotyczna 1 na 200-250

Rodzinna homozygotyczna 1 na 160- 300 tys.

Patogeneza FH

Identyfikacja defektu genetycznego LDLR w fibroblastach pacjentów z FH w 1974 roku

Michael S. Brown

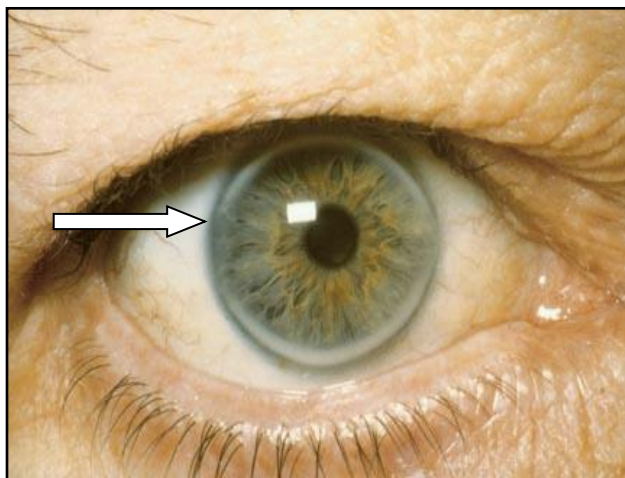

Joseph Goldstein

1 na 1 000 000
na 160- 300 tys.

Hipercholesterolemia Rodzinna (FH AD) złogi cholesterolu

Rąbek rogówkowy

Żółtaki powiek

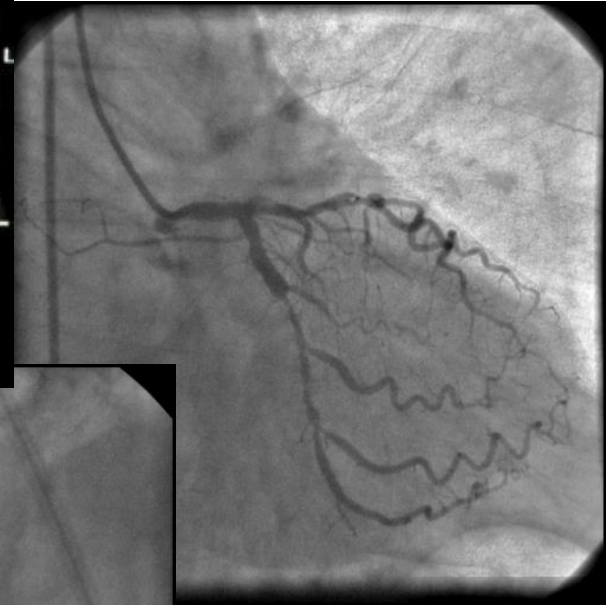
Żółtaki ścięgien

1 na 200-500

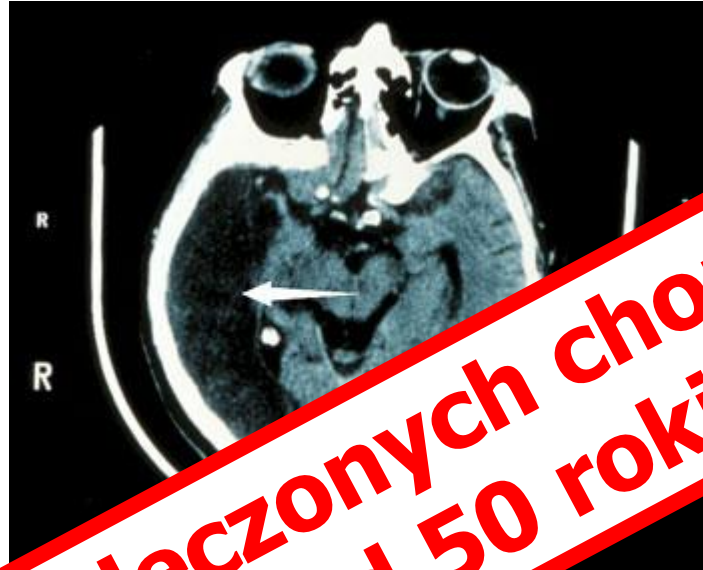
Hipercholesterolemia Rodzinna

przedwczesna choroba wieńcowa i udar

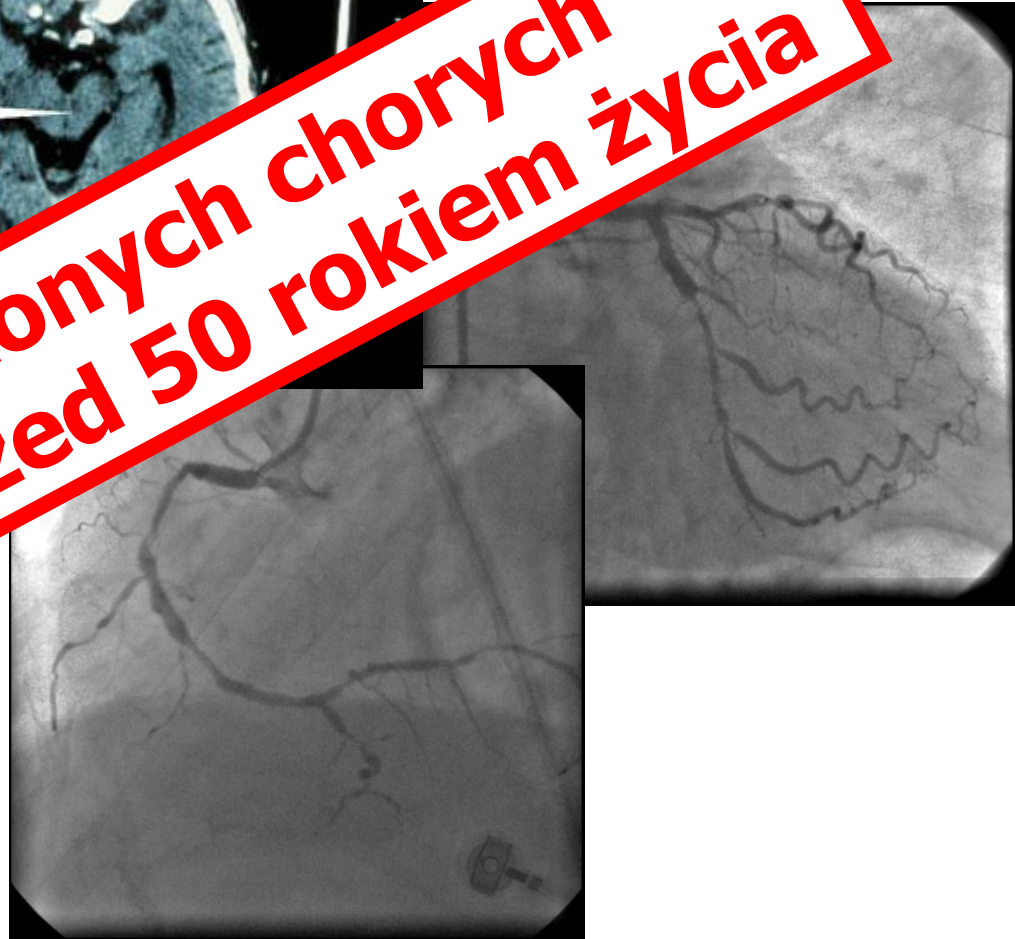

Hipercholesterolemia Rodzinna

przedwczesna choroba wieńcowa i udar

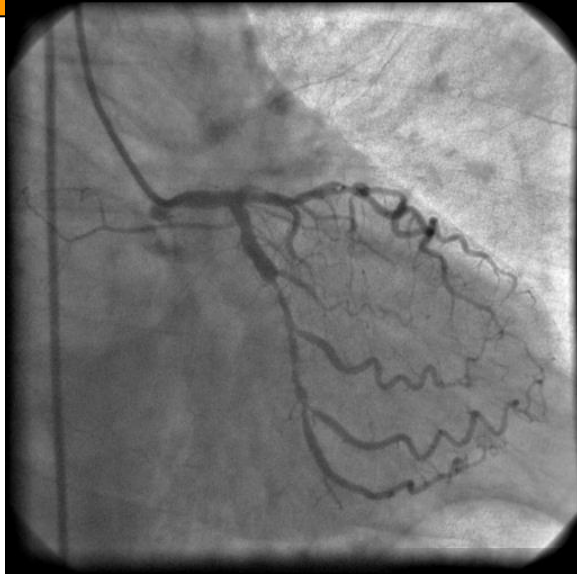

**50% nieleczonych chorych
doświadczy przed 50 rokiem życia**

Przedwczesna choroba wieńcowa zawał, udar, zgon

Wiek (lata)	♂ % zawał	♀ % zawał
<30	5	0
30-39	22	2
40-49	48	7
50-59	80	51
60-69	100	75

Hipercholesterolemia Rodzinna

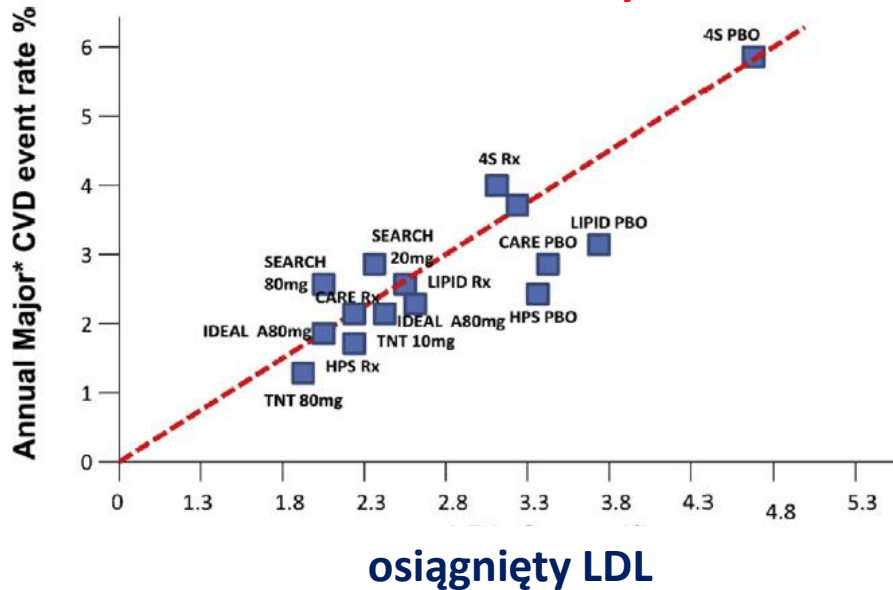
Czy można temu zapobiec?

Czy można powstrzymać chorobę?

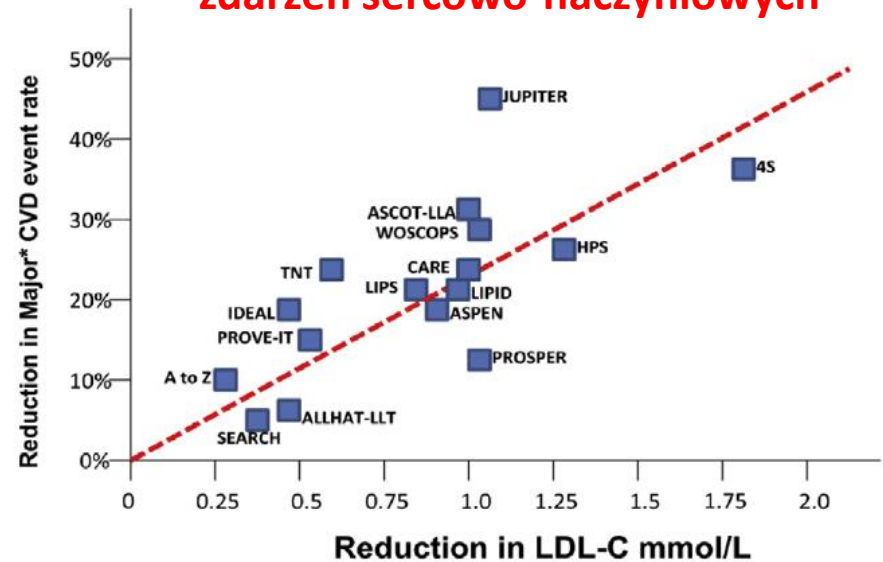
Czy obniżenie cholesterolu przynosi korzyść?

Im niżej tym lepiej

zdarzenia sercowo-naczyniowe

redukcja ryzyka
zdarzeń sercowo-naczyniowych

Hipercholesterolemia Rodzinna

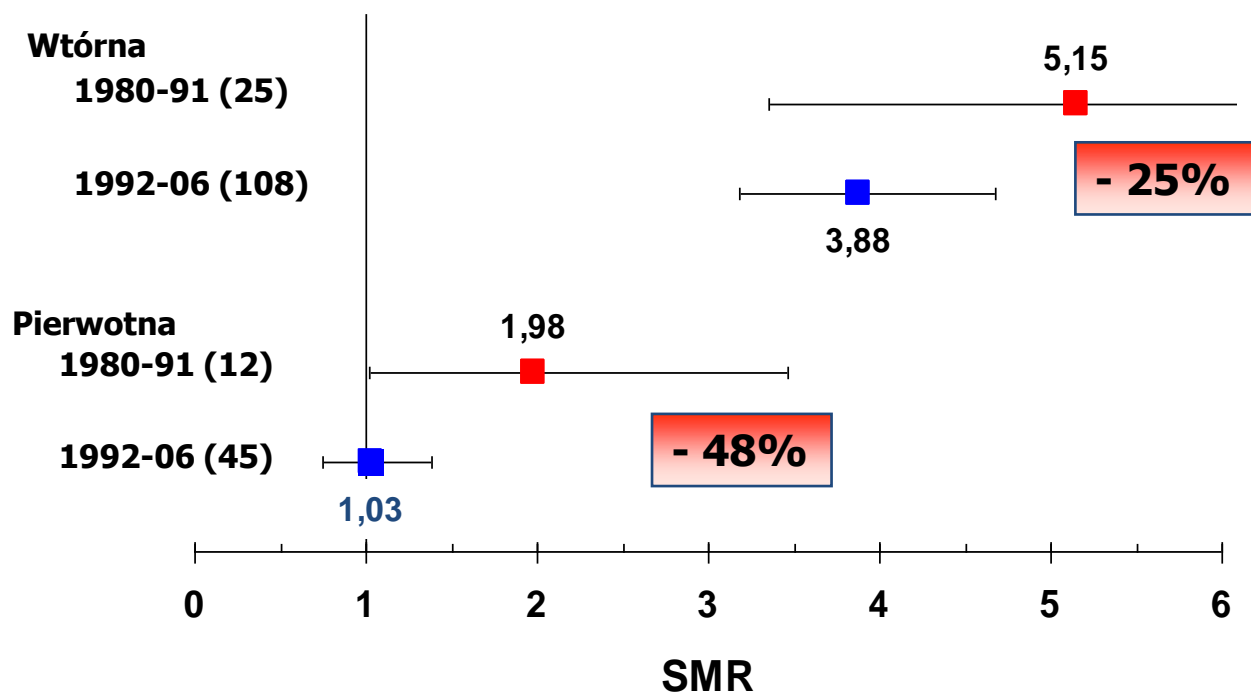
Jak możemy obniżyć poziom cholesterolu?

1. Dieta, zdrowy styl życia wysiłek fizyczny
2. Statyny (refundacja)
3. Statyny + ezetimib (refundacja)
4. LDL-afereza (refundacja)
5. Inhibitory PCSK9 (brak refundacji!)

Efekty terapii hipolipemicznej w FH w prewencji wtórnej i pierwotnej

Śmiertelność sercowo-naczyniowa

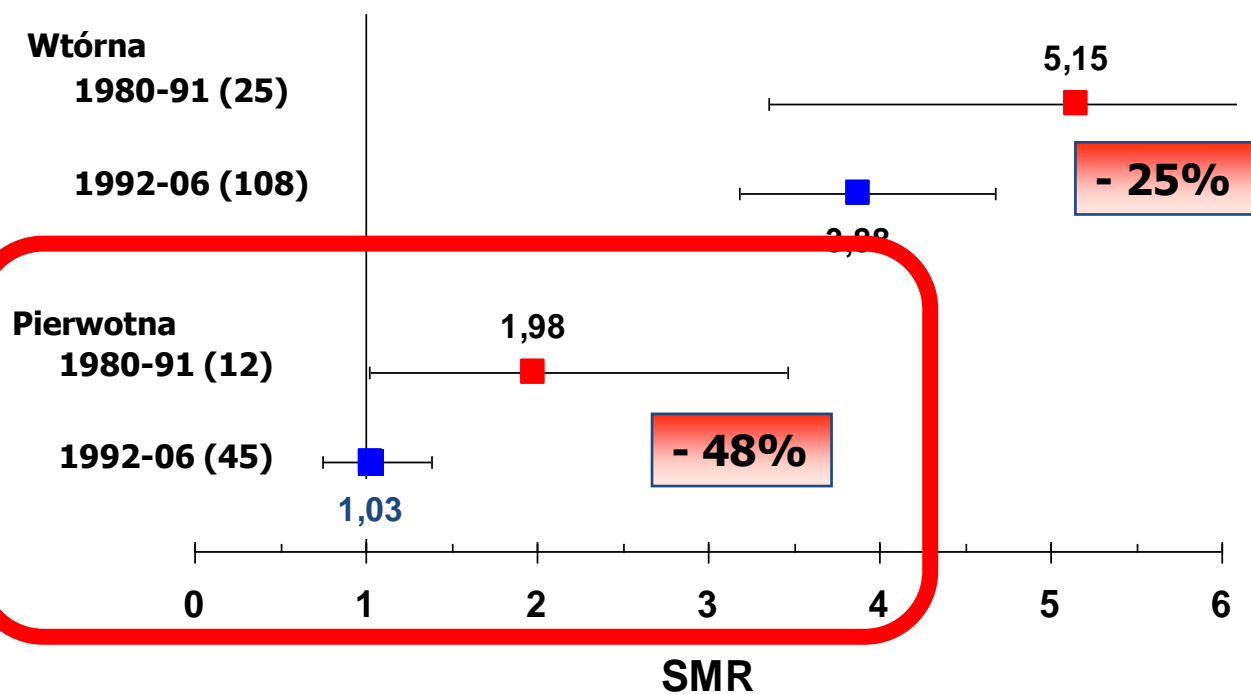
Pacjenci w wieku 20-79 lat

Efekty terapii hipolipemicznej w FH w prewencji wtórnej i pierwotnej

Śmiertelność sercowo-naczyniowa

Pacjenci w wieku 20-79 lat

W prewencji pierwotnej redukcja ryzyka do poziomu populacyjnego

Hipercholesterolemia Rodzinna

Jak możemy obniżyć poziom cholesterolu?

1. Dieta, zdrowy styl życia wysiłek fizyczny
  2. Statyny (refundacja)
  3. Statyny + ezetimib (refundacja)
  4. LDL-afereza (refundacja)
  5. Inhibitory PCSK9 (brak refundacji!)
- Większość pacjentów**

Hipercholesterolemia Rodzinna

Czy można temu zapobiec?

Czy można powstrzymać chorobę?

Czy obniżenie cholesterolu przynosi korzyść?

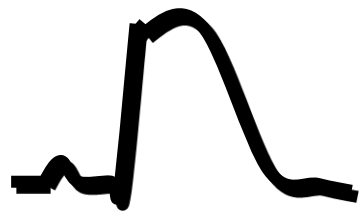
TAK!

Rozpoznanie !

Aby być leczonym choroba musi być rozpoznana

Zawał serca
Udar mózgu

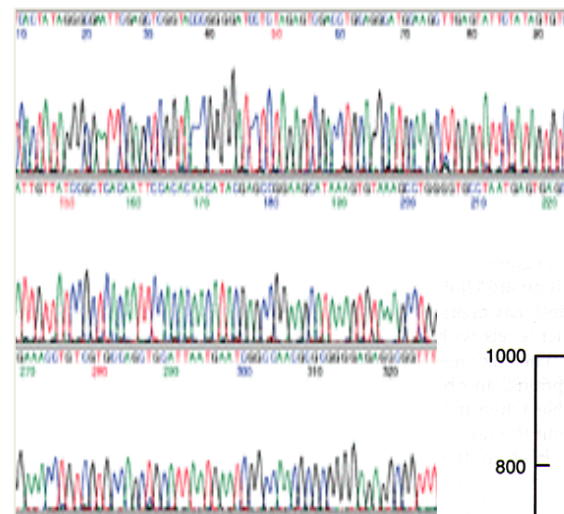

Późne rozpoznanie
Zapobieganie kolejnym incydentom

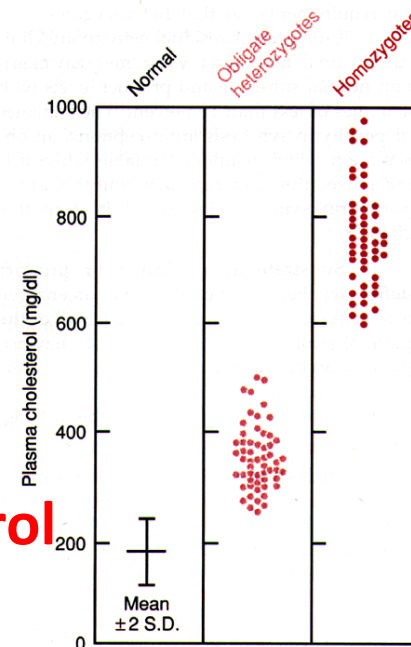
Rozpoznanie !

Aby być leczonym choroba musi być rozpoznana

**Zawał serca
Udar mózgu**

**Mutacja DNA
Wysoki cholesterol**

Późne rozpoznanie
Zapobieganie kolejnym incydentom

Wczesne rozpoznanie
Prewencja pierwotna

ROZPOZNANIE

Kliniczne – na podstawie objawów

kryteria kliniczne

wysoki cholesterol

przedwczesna miażdżycza i jej następstwa

wywiad rodzinny

Molekularne- na podstawie badań genetycznych

mutacja genu LDL-Receptora

mutacja genu dla apolipoprote

mutacja genu PCSK9

Kiedy podejrzewamy hipercholesterolemię rodzinną?

DOROŚLI

Cholesterol całkowity >310 mg/dl

lub LDL ≥ 190 mg/dl

Zazwyczaj trójglicerydy są w normie

Kiedy podejrzewamy hipercholesterolemię rodzinną?

DOROŚLI

Cholesterol całkowity >

lub LDL >

**Medycyna pracy
Badania okresowe**

zaj trójglicerydy są w normie

Kiedy podejrzewamy hipercholesterolemię rodzinną?

DZIECI można badać od 5 r.ż.

LDL-C ≥ 5 mmol/L (190 mg/dL) - wysoce prawdopodobna FH

Wywiad rodzinny wysokiej hipercholesterolemii lub przedwczesnej CAD - **LDL ≥ 4.0 mmol/L (160 mg/dL)**

Rodzic z FH - **LDL ≥ 3.5 mmol/L (130 mg/dL)**

Zazwyczaj trójglicerydy są w normie

Kiedy podejrzewamy hipercholesterolemię rodzinną?

DZIECI można badać od 5 r.ż.

LDL-C ≥ 5 mmol/L (190 mg/dL)

prawdopodobnie

Wywiad rodzinny z hipercholesterolemią lub
przedwczesnym zawałem serca

**Lekarz POZ
bilans 10-latka**

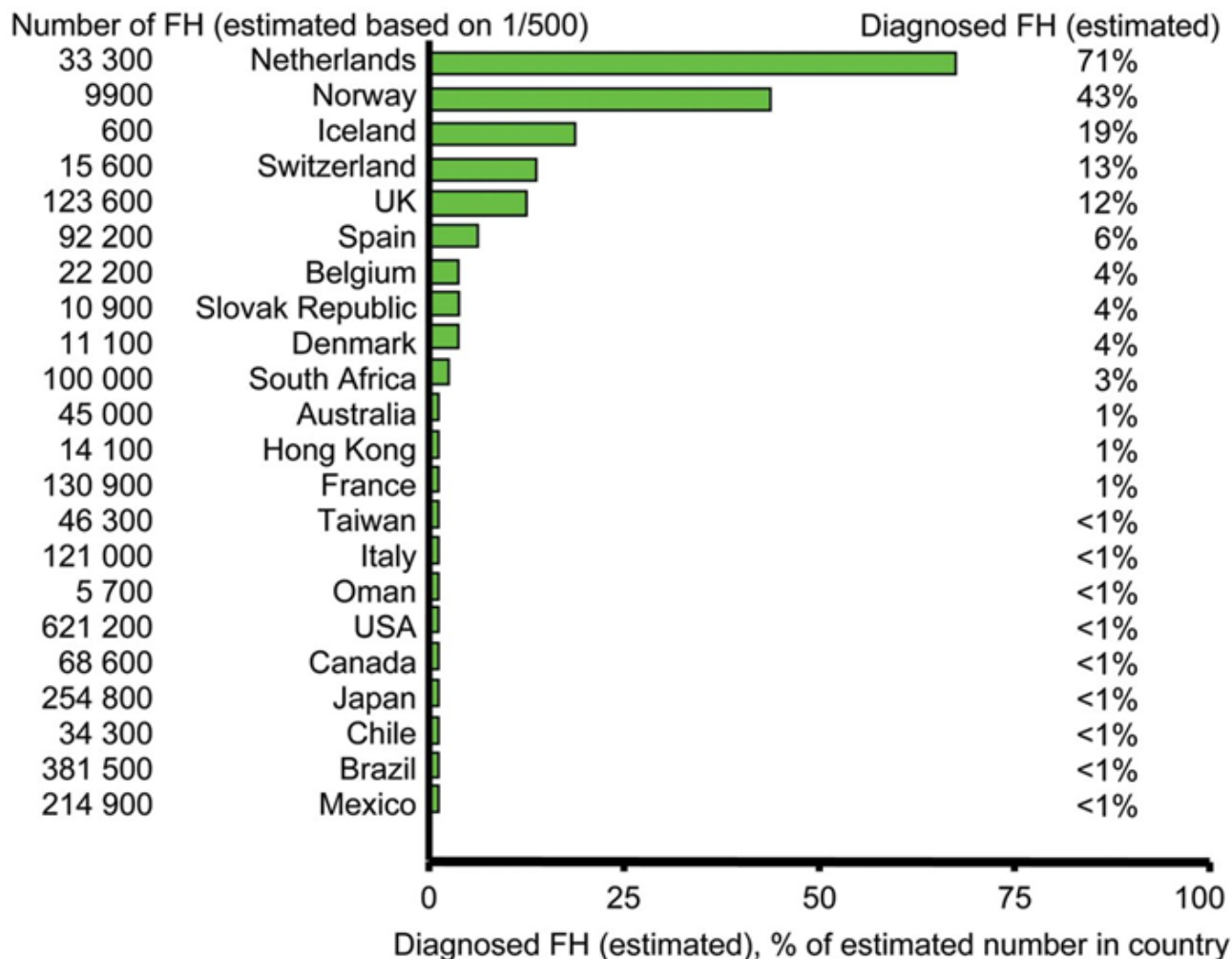
≥ 4.0 mmol/L (160 mg/dL)

U dzieci - LDL ≥ 3.5 mmol/L (130 mg/dL)

Zazwyczaj trójglicerydy są w normie

Rozpoznanie !

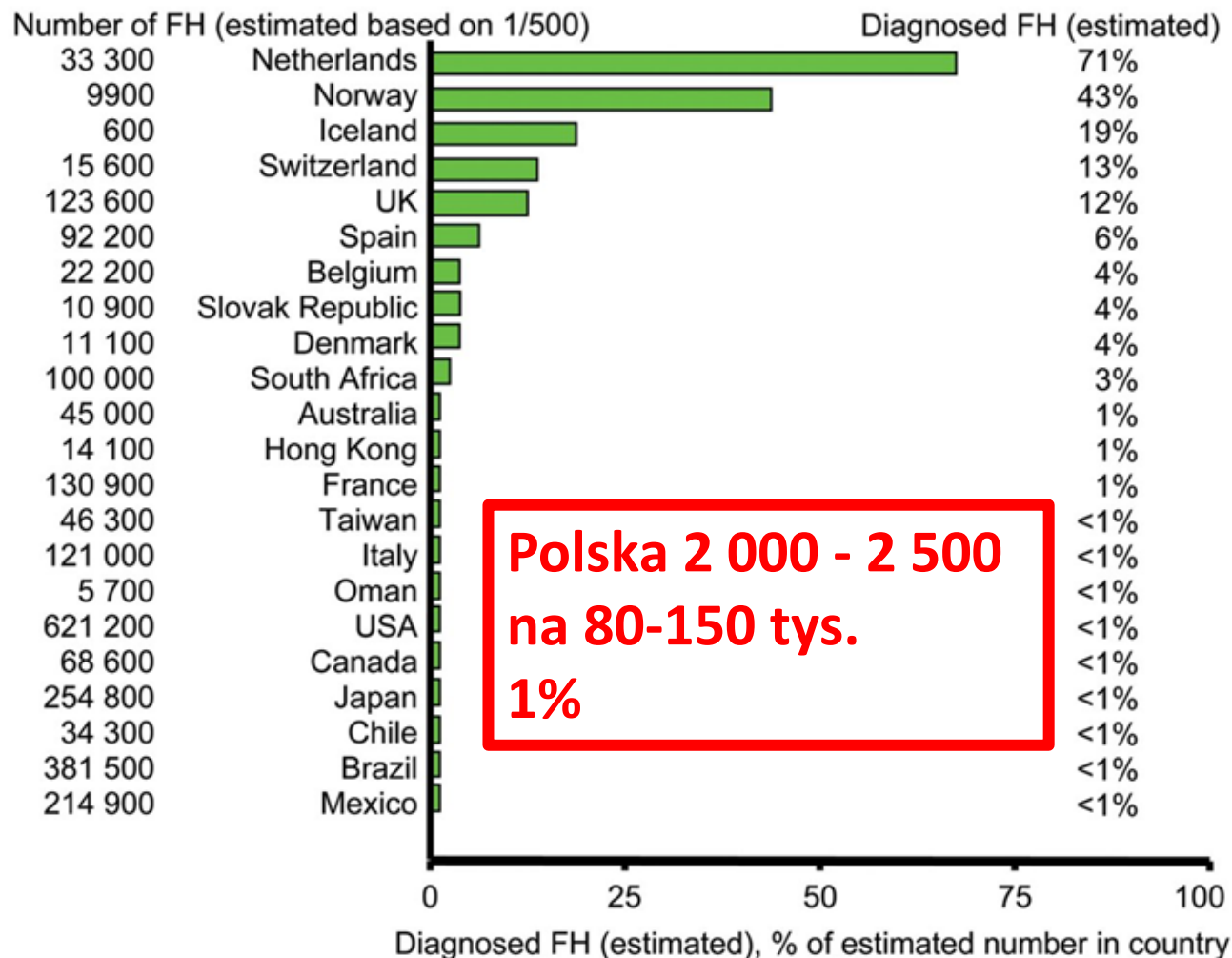
Aby być leczonym choroba musi być rozpoznana

Rozpoznanie !

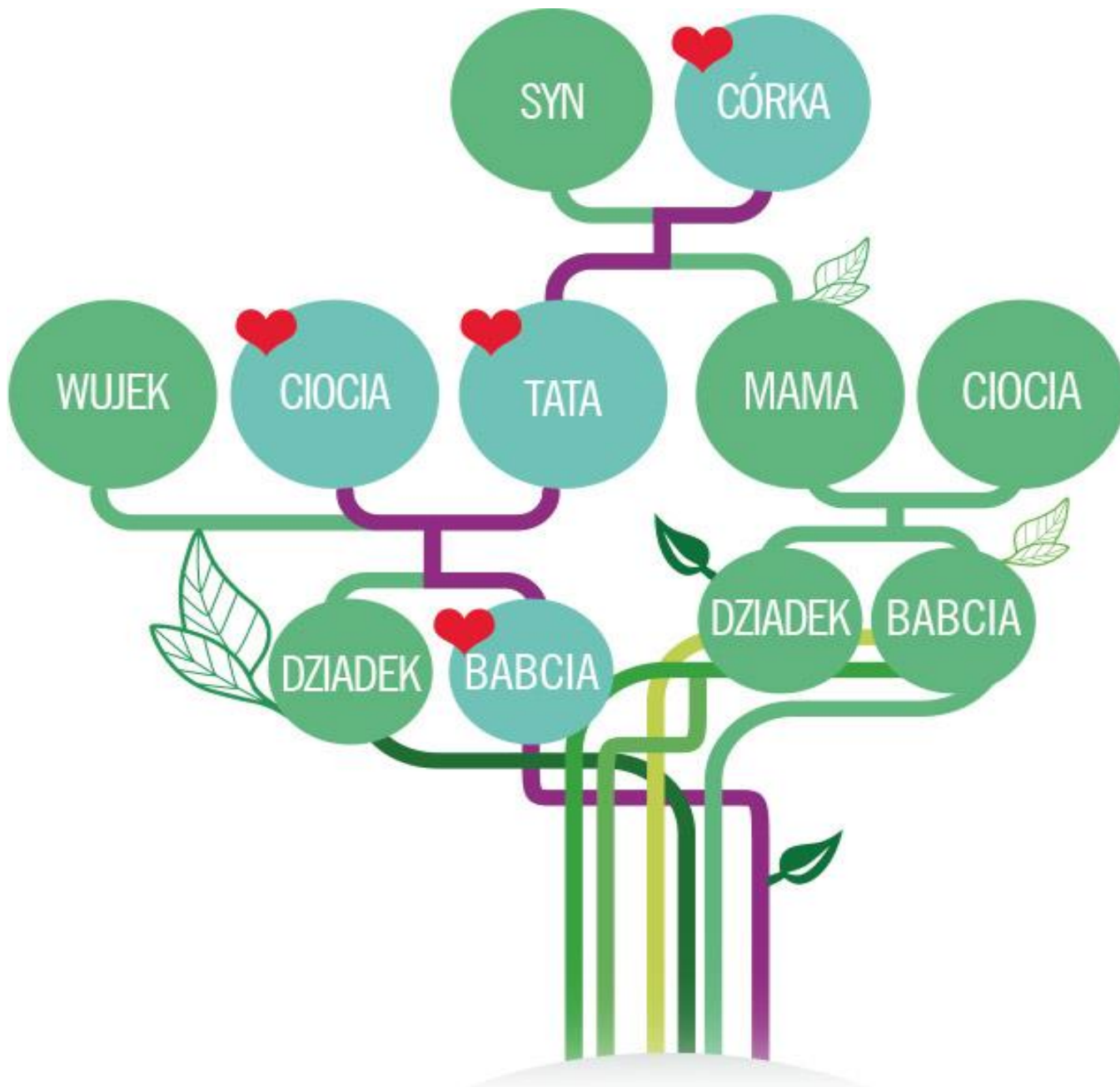
Aby być leczonym choroba musi być rozpoznana

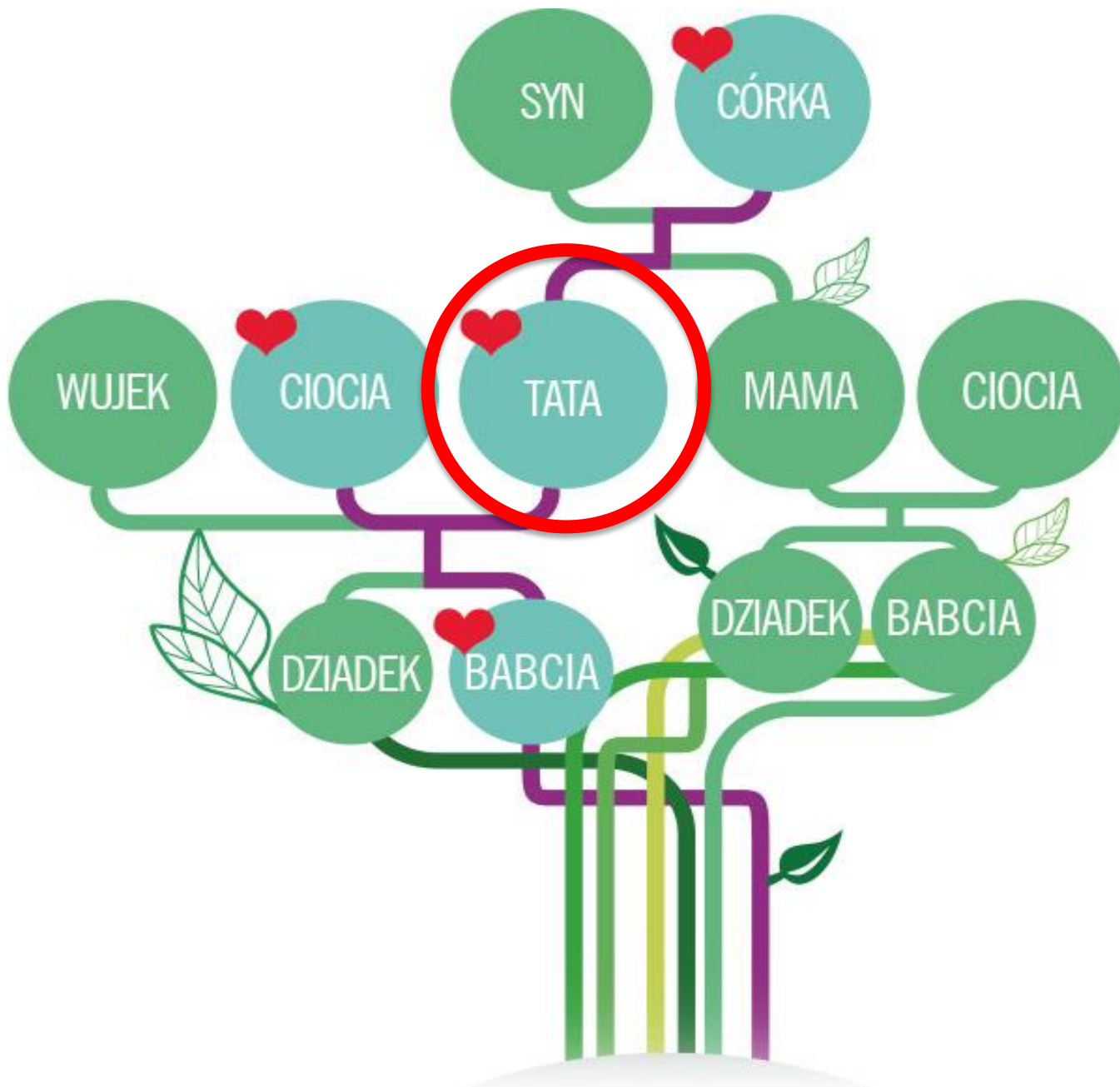

Diagnostyka kaskadowa

Rozpoznanie i potwierdzenie choroby u jednej osoby (probanta) pozwala na prowadzenie badań przesiewowych w rodzinie

Kaskadowo, z pokolenia na pokolenie można wykrywać kolejne przypadki wykonując badanie lipidogramu oraz badanie genetyczne

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Krajowe Centrum Diagnostyki i Leczenia Hipercholesterolemii Rodzinnej
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Krajowy Rejestr Hipercholesterolemii Rodzinnej w Gdańsku

I Katedra i Klinika Kardiologii GUMed
Prof. Andrzej Rynkiewicz

- Założony w 2005 r. w ramach Narodowego Programu Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego – POLKARD
- Kontynuowany w ramach grantu rozwojowego MNiSW G/R-98
- W 2010-2013 r.- dofinansowanie projektu o nazwie „Krajowe Centrum Diagnostyki i Leczenia Hipercholesterolemii Rodzinnej” z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego -Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

edukacja lekarzy, utworzenie wielospecjalistycznej poradni hipercholesterolemii rodzinnej, diagnostyka molekularna 1019 pacjentów z FH, baza danych Pass Vascular dedykowana do screeningu FH- 2014-2016 trwałość projektu

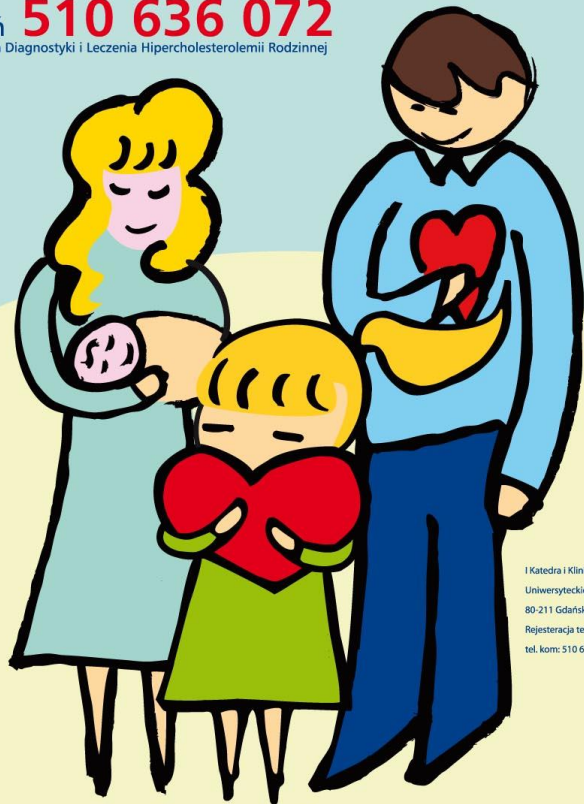
Czy w Twojej rodzinie stwierdzono
problemy z wysokim **cholesterolem**?

Czy w Twojej rodzinie wystąpił
zawał serca przed **60** rokiem życia?

Może to **Hipercholesterolemia** Rodzinna?

Zadzwoń **510 636 072**

Krajowe Centrum Diagnostyki i Leczenia Hipercholesterolemii Rodzinnej

I Katedra i Klinika Kardiologii GUMed
Uniwersyteckie Centrum Kliniczne
80-211 Gdańsk, ul. Dębinki 7
Rejestracja telefoniczna: 58 349 26 09
tel. kom: 510 636 072

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Kryteria rozpoznawania hipercholesterolemii rodzinnej skala punktowa

(adaptacja skali The Dutch Lipid Clinic Network-WHO, Simon Broome Register)

Wywiad podmiotowy :

1. Przedwczesna choroba wieńcowa (<55 r.ż. mężczyźni, <65 r.ż. kobiety) _____ 2 pkt
2. Przedwczesna choroba naczyń mózgowych lub obwodowych _____ 1 pkt

Wywiad rodzinny :

3. Krewni I-ego stopnia z przedwczesną chorobą wieńcową lub naczyniową _____ 1 pkt
4. Krewni I-ego stopnia z LDL powyżej 190 mg/dL (5,0 mmol/L) _____ 2 pkt
5. Krewni I-ego stopnia z kepkami żółtymi i/lub rąbkami rogówkowym _____ 2 pkt
6. Krewni i młodzież poniżej 18 r.ż z LDL powyżej 155 mg/dL (4,0 mmol/L) _____ 2 pkt

Badania przedmiotowe :

7. Kępki żółte ściegien _____ 6 pkt
8. Rąbek rogówkowy _____ 4 pkt

Badania laboratoryjne :

1. LDL-cholesterol >330 mg/dL (>8,5 mmol/L) _____ 8 pkt
2. LDL-cholesterol 250-329 mg/dL (6,5-8,4 mmol/L) _____ 5 pkt
3. LDL-cholesterol 190-249 mg/dL (5,0-6,4 mmol/L) _____ 3 pkt
4. LDL-cholesterol 155-189 mg/dL (4,0-4,9 mmol/L) _____ 1 pkt

(HDL-cholesterol i trójglicerydy w normie)

Badania genetyczne :

1. Mutacja genów odpowiedzialnych za hipercholesterolemię rodzinną _____ 8 pkt

ROZPOZNANIE HIPERCHOLESTEROLEMII RODZINNEJ

- PEWNE** _____ > 8 pkt
- PRAWDOPODOBNE** _____ 6-8 pkt
- MOŻLIWE** _____ 3-5 pkt

HIPERCHOLESTEROLEMIA.COM.PL

ACz

45 lat

Workflow

Nie rozpoczęty

Dane osobowe

Medyczne

Lipidy

Leki

Kalkulacja ryzyka

Echo serca

Rodzina

Zgody

Diagnostyka molekularna

Wizyty

Komentarze

Archiwum

Historia

Wywiad kliniczny

- Przedwczesna choroba wieńcowa
(<55 r.ż. mężczyźni, <60 r.ż. kobiety)
- Przedwczesna choroba naczyń mózgowych lub
obwodowych

Wywiad rodzinny

- Krewni I-ego stopnia z przedwczesną chorobą
wieńcową lub naczyniową
- Krewni I-ego stopnia z LDL powyżej 190 mg/dl
- Krewni I-ego stopnia z żółtakami ścięgien i/lub
rąbkami rogówkowym
- Dzieci i młodzież poniżej 18 r.ż. z cholesterolem
LDL powyżej 155 mg/dl

Badanie przedmiotowe

- Żółtaki ścięgien
- Rąbek rogówkowy < 45. rz.

LDL-cholesterol

- LDL Cholesterol > 330 mg/dl (8,5 mmol/l):
- LDL Cholesterol 250-329 mg/dl (6,5-8,4 mmol/l):
- LDL Cholesterol 190-249 mg/dl (5,0-6,4 mmol/l):
- LDL Cholesterol 155-189 mg/dl (4,0-4,9 mmol/l):

- Mutacja genu powodującego
hipercholesterolemię rodzinną

Rozpoznanie hipercholesterolemii rodzinnej

Total score: 12 (pewne)

REJESTR**HIPERCHOLESTEROLEMII****RODZINNEJ****od 2010 r****oparty na oprogramowaniu****PASS VASCULAR**

**1884 PACJENTÓW z
Z CAŁEJ POLSKI,**

562 RODZINY

**PROJEKT „KRAJOWE CENTRUM
DIAGNOSTYKI I LECZENIA
HIPERCHOLESTEROLEMII
RODZINNEJ”**

**(520 probantów
499 krewnych)**

**POLKARD
Grant MNiSW G/R 98**

546 osób

**PACJENCI
NIE ZAKWALIFIKOWANI
DO BADANIA GENETYCZNEGO
(hiperlipidemia mieszana lub
wtórna)**

319 osób

Hipercholesterolemia Rodzinna

1. Jedna z najczęstszych chorób dziedzicznych ok. **1 na 200 osób**
2. Większość chorych w Polsce **niezdiagnozowana i nieleczona**
3. **Wczesne rozpoznanie**, zmiana stylu życia

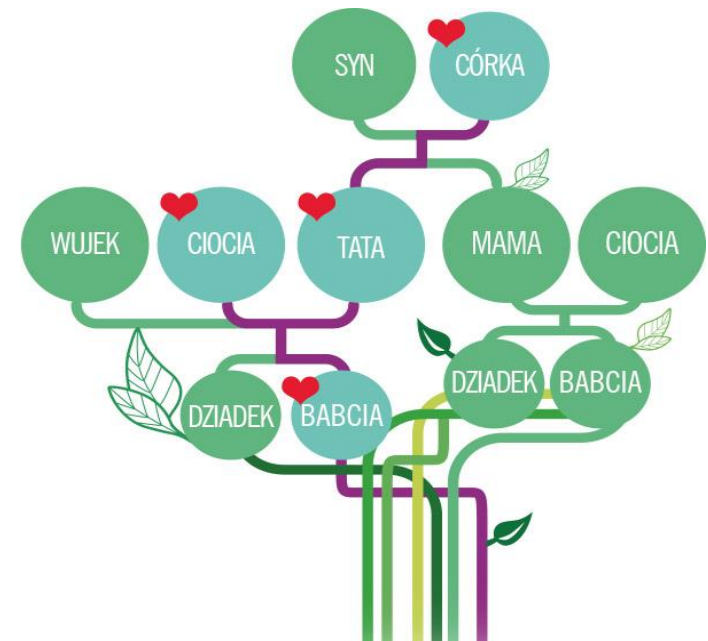
i włączenie odpowiedniego

leczenia pozwalają

uniknąć wielu powikłań

oraz **wydłużyć życie** chorych

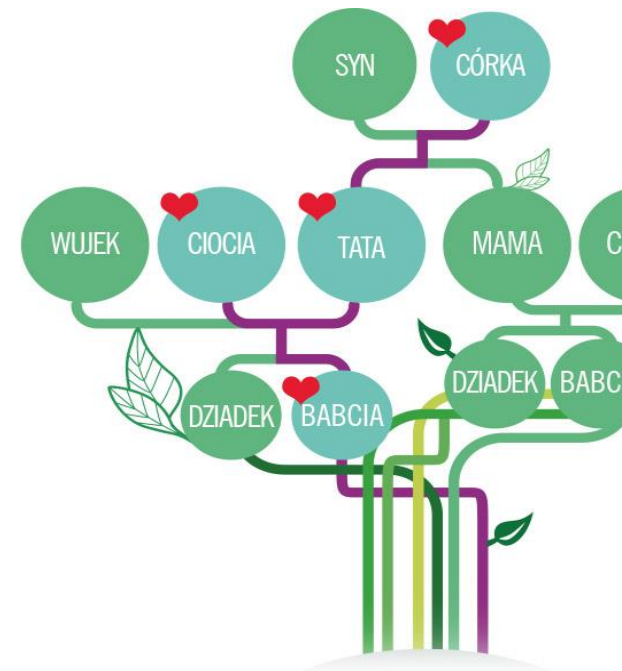
z hipercholesterolemią rodzinną

Hipercholesterolemia Rodzinna

Rola podstawowej opieki zdrowotnej

1. Pielęgniarka i lekarz POZ
2. Diagnostyka kliniczna na podstawie lipidogramu, wywiadu przedwczesnej choroby wieńcowej i wywiadu rodzinnego
3. Osoby po przebytych zawałach, z wysokim cholesterolem LDL
4. Diagnostyka kaskadowa w rodzinach
5. Edukacja – zmiana stylu życia i dieta
6. Farmakoterapia (statyny, statyny + ezetimib)
7. Skierowanie do ośrodka specjalistycznego:
  - Diagnostyka molekularna DNA (wymazówki)
  - Pacjenci oporni na standardowe leczenie
  - Dzieci

Hipercholesterolemia Rodzinna w Polsce

1. Nadal niska świadomość społeczna
2. Brak systemu diagnostyki i leczenia w POZ
3. Brak wyznaczonych regionalnych ośrodków specjalistycznych
4. Brak centralnego rejestru pacjentów z FH
5. Bardzo mała grupa zdiagnozowanych pacjentów
6. Brak refundacji najskuteczniejszych leków dla wąskiej grupy pacjentów opornych na standardowe leczenie

Efekt:

Zawały serca, udary mózgu, zgony w grupie osób w średnim wieku, których można uniknąć